

ਪ੍ਰਗਟੈ ਬਾਹਰਵਾਂ ਬੱਪ ਦਰਸਾਵੇ ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਕੋ ਨਾਮ ਜਪਾਵੇ ॥

ਗੁਰਿੰਡਨਾਮਾ ਪਾ: ੧੦

ਕਲਜੁੱਗ ਵਿਚ ਸਤਿਜੁਗੀ ਗੁਰੂ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਮੋਢੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁਨਾਰੇ, ਮਾਨਵਤਾ ਹਕਾਰੇ ਦੇ ਰਾਖੇ, ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਲੁਸਾਨੀ ਜਾਗਰਤ ਦੇ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ੧੨ਵੀਂ ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸੋਹਣੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਣੀ ਚੀਨੀ ਘੋੜੀ ਤੇ ਅਸਵਾਰ ਅਲੌਕਿਕ ਸੁਭ ਅਮੋਲਕ ਦਰਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਮਿਤ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਵੇ,
ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣ। ਤਾਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਛੇਤੀ ਦਰਸ਼ਨ
ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਲਿੱਦਰ ਦੂਰ ਹੋਣ। ਸਭ ਨੂੰ ਸੁੱਖ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

In order to continue conserving, digitising and publishing our numerous literature online, we are asking for your support and involvement.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

Digitising our treasures is an ambitious undertaking. Every page, every object, must be photographed individually and with great care. The whole photographic process including lighting, colour temperature, and environmental controls must all be precisely regulated. Post processing is also done with meticulous care including orientation, de-skewing, sizing and finally quality control to ensure the documents reflect the true state of the originals.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information about the process or your contribution - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਮੁੰਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ
190ਵੇਂ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੀਆਂ
ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਾਊਥਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਆਗਮਨ - ਬਸੰਤ ਪੁਰਬ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੇ ਅਵਸਰ ਤੇ ਸੰਤ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਮਰਾ ਜੀ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਤੱਕ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਕਰੀ ਹੈ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਉਦਮ ਦੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਹਿਤ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖੇਗੀ। ਦਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਮਗਰੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਜੱਗ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਨੋ, ਤਨੋ ਅਤੇ ਧਨੋਂ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਇਹ

ਸੋਹਣਾ ਵਲੈਤੀ ਬਸੰਤ ਅੰਕ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਹਸਤ ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ।

ਸੇਵਕ ਸਮੁੰਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਲਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਆਓ “ਸੱਚੇ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆਂ ਉਸਤਤ ਕਰੇ ਜਹਾਨ” ਦੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ‘ਲੋਕ ਸੁੱਖੀਏ ਤੇ ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ’ ਬਣਾ ਲਈਏ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਬਾ)
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਾਊਥਾਲ ਯੂ.ਕੇ.

NEW A.M.ELECTRICAL

Distributors

Largest Stockists of:

- Wylex M.K.
- Hamilton Fitzgerald
- Crompton Heritage
- Industrial Switch Gear

Specialists in:

- Modern Lighting
- Low Voltage Lighting
- L. E. D Inside / Outside
- Garden Lighting
- Best Crystal Chandeliers

388-390 Farnham Road, Slough SL2 1JD
Berkshire (U.K. - Branch)

Tel: 01753 550 005
Fax: 01753 550 003

HOUSE OF COMMONS

LONDON SW1A 0AA

January 2006

I welcome the opportunity to convey a message of solidarity and support on the occasion of the 190th Parkash Utsav (holy incarnation) of Satguru Ram Singhji Maharaj – 12th Living Guru of Sikhs.

I would also like to congratulate the Namdhari-Sikh community for its spiritual and community development work.

Tony McNulty M.P.
Harrow East

January 2006

Sri Satguru Ram Singhji Maharaj continued the peace movement initiated by Sri Guru Arjun Devji followed by Sri Guru Teg Bahadurji. Sri Satguruji gave a new vision to India and commenced the freedom movement with non co-operation discipline. Mahatma Gandhi followed this path of non co-operation.

Sri Satguru Partap Singhji Maharaj and the present Spiritual Head Sri Satguru Jagjit Singhji Maharaj continued to contribute immensely to the freedom movement and after the independence in the development of their motherland. India owes a great sense of responsibility to Satguru Ram Singhji and His Sikhs.

Counsellor Virendra Sharma
Former Mayor of Ealing (London)

HOUSE OF COMMONS

LONDON SW1A 0AA

January 2006

I am delighted to send by best wishes to all those who are joining in the celebrations for Parkash Utsav of Satguru Ram Singh.

May I take this opportunity also to send my regards to the Namdhari-Sikh community in the UK. Britain can be proud of its vibrant, multi-racial society and of our British identity and shared values.

Rt. Hon David Cameron M.P.
Leader of the Opposition

January 2006

Satguru Ram Singhji remained true to the spirit of Dharma by pioneering the freedom movement not so much for national boundaries but to preserve the pure spirituality of India, later taken up by Mahatma Gandhi for all to see and others like Martin Luther King, Nelson Mandela to draw an inspiration from. Whenever there has been an imbalance of the dark forces over the good, India continues produce spiritual leaders of such stature, courage and resilience. Our humble Pranaam to Satguru Ram Singhji for leading the way to freedom.

Anil Bhanot
General Secretary
Hindu Council UK

Surnaad was set-up in 1985 to promote and provide training for Indian classical music in the UK. It has promoted and organised concerts of distinction, under the divine patronage of HH Sri Satguru Jagjit Singhji Maharaj. Some of the leading Indian classical musicians at venues ranging from London's South Bank to many regional arts centres have included established Artists - Ustad Amjad Ali Khan, Pandit Birju Maharaj, Ustad Rajan and Sajan Mishra, and Ustad Shaffat Ahmed Khan. As a leading training provider, Surnaad holds regular classes at all levels specialising in a master class format for most musical instruments.

www.surnaad.com
8 Fulwell Court, Baird Avenue
Southall, UB1 3NB
Middlesex, UK
T: 020 8813 9728 M: 07 720 763 698

Ustad Gurdev Singh - Sarod Artist

info@surnaad.com
J 6/143 Rajouri Garden
New Delhi 110 027
India
T: 2543 5751

ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ

February 2006

It gives me great pleasure to learn that a souvenir brochure for Sri Satguru Ram Singhji would be brought out on February 5th 2006. The teachings of Sri Satguru Ram Singhji has been a source of great inspiration and comfort to generations of his followers and countrymen and has provided all of us with a guideline to follow in his righteous path. We learn with admiration and awe about his relentless crusade for religious reform and revival and his great initiative to rid his country of the evils of social inequality and caste hatred which is so relevant to us even to this day. The universal appeal of his teachings will I am sure, continue to be a source of great encouragement and inspiration to all us.

R. Bagchi—Minister (Co-ordination) London
High Commission of India - London U.K.

January 2006

The Alla Rakha Foundation and from the Alla Rakha Family pranam and salam. Congratulations on the Basant Panchmi celebrations of Satguru Ram Singhji. Aap Jiye Hazarun Sal, Sal Ke Din Hon Pachas Hazar.

Satguru Jagjit Singhji Maharaj your love for music and support for classical musicians is unique, we hope your blessings and support will always shower upon us.

Khurshid Aulia
(Daughter of Ustad Alla Rakha)

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੂਬਾ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਗਦਗਦ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਾਊਥਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਕ ਰੰਗਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਊਥਾਲ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਅਰਪਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੂਬਾ)

ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ, ਭਾਰਤ

January 2006

Basant is the season when one feels fragrance in the air. The nature adorns the earth with multi-coloured blooms. Life becomes richer with abundance of natural beauty all around. This colourful festival of nature is further blessed with the divine advent of a great Guru, Satguru Ram Singhji, whose birthday is celebrated on Basant Panchmi. He was born in 1816.

Satguru Ram Singhji meditated deeply and dedicated his life preaching values of NAAM: truth, simplicity, high thinking, service to mankind, equality, compassion and self sacrifice. He charged His followers not only with high moral values but also filled their minds with patriotic energy of true freedom fighters. Under His unique leadership, the KOOKA MOVEMENT made tremendous contribution and sacrifices to liberate India from British rule. He attached equal importance to social reforms and political emancipation.

India is indebted to Satguru Ram Singhji whose name is preserved in history for ages. Let us celebrate BASANT PANCHMI with joy and pride.

Chaman Lal Chaman
Broadcaster and Presenter

With special thanks to:
Amrit Kaur Bhamra, Nina Kaur Sohal and
Narinder Kaur Bhamra regarding the preparation of
this Special Basant Souvenir

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਾਊਥਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਭੇਜਦਾ ਹੋਇਆ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪਰਚਾਰ ਕੀਰਤੀ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਬਾ)
ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ
ਨੈਰੋਬੀ, ਕੇਨੀਆ

* * *

**Indian Vegetarian Cuisine
Restaurant - Take Away
and Sweet Centre**

*Quality Food and Indian Sweets
at reasonable prices
Nationwide Caterers
for any occasion*

**60 North Road,
Southall, UB1 2JL,
Middlesex
Tel 0208 574 1493**

ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਊਥਾਲ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਦੇ ਉਤਸਵ ਸਮੇਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਛਾਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਸੁਬਾ)
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤ

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਤੇ ਇਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਨੰਬਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਥ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਮ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਜੱਸ ਕਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ ਭੇਂਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪੰਥ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਵਧੇ ਫੁਲੇ ਅਤੇ ਜੱਗ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ।

ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ
ਨੈਰੋਬੀ ਕੇਨੀਆ

* * *

Musical Association of Today's Renowned Artists

January 2006

This year at Basant Panchmi, we celebrate 190th Holy Incarnation of Sri Satguru Ram Singhji Maharaj. Greetings and best wishes on this auspicious occasion.

MATRA

February 2006

On this Auspicious Basant Panchmi Day 2nd February 2006, we celebrate the Incarnation of Sikh's 12th Avatar Sri Satguru Ram Singhji with Prarthna for Holy Darshan and to shower all inhabitants of this Earth with peace and joy!

With benign blessings, grace, and guidance of Sri Satguru Jagjit Singhji the Foundation's philanthropic mission is to bring to light the commandments, contributions, and sacrifices of Sri Satguru Ram Singhji within the context of charitable, cultural, educational and religious activities.

Sri Satguru Ram Singhji Foundation
"Caring, Giving & Serving for the Benevolence of All Beings"

Baldev Singh Srichawla Executive Director
New York USA

ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਾਊਥਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੰਗਦਾਰ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਭੇਜਦਾ ਹੋਇਆ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ (ਸੂਬਾ)

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੈਨੇਡਾ

ਟੋਰੰਟੋ, ਕੈਨੇਡਾ

February 2006

Sri Satguru Ram Singhji is one of the greatest social reformers, a spiritual master and a national leader. He came in this world with a set mission of giving peace and solace to this world. Without him not only the history of Ramgarhias is incomplete, but also the history of mankind is incomplete.

Dr Karnail Singh Kalsi
www.ramgarhiakom.com

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਨੰਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਊਥਾਲ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਇਸ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ - ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ "ਬਸੰਤ ਅੰਕ" ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਉਦਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯੁੱਗ ਪਰਚਾਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਜੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਖ, ਅਮਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਹਿਤ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮੁੜ ਅਤੁੱਟ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਖਾਂ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਤੁਲ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਸਿਰੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਲਾਹੁਣ ਹਿੱਤ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁੱਚ ਸੋਧ, ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਕਈ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਭਰਪੂਰ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਅੱਜ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਮਹਾਂ-ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਏ। ਸਾਡੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੈ। ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ, ਅਭੁੱਲ ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸੰਨ

1952 ਵਿਚ ਨੈਰੋਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਹਬਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ ਅਤੇ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਤੇ ਭਾਗ ਜਗਾਏ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਦਾ ਮੰਤਰ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ। ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਦਾਸ ਦੇ ਭੀ ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਮਿਲਿਆ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੱਤ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਨ ਲੱਗੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ 35 ਵਰ੍ਹੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਮਿਲੀ। ਬੜਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਦੇ ਇਸ ਸੁਭ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸਮੂਹ ਭਾਰਤੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅੰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨਿੱਘੀਆਂ ਨਿੱਘੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਤੇ ਸੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਬੇਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਹਿਤ - ਪੰਥ ਸੇਵਕ

ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਮਰਾਹ

ਸਾਬਕਾ ਪਰਚਾਰ ਸਕੱਤਰ - ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ
ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਯੂ.ਕੇ.

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ

ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ

ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਲਗ ਅਲਗ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਿਅਕ ਜਥਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ:

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਬਾਈਕਾਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਪੜੇ ਦਾ ਵੀ ਬਾਈਕਾਟ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਦਲ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਾਧਨ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਆਪ ਨਜਿਠਣਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ੨੨ ਸੂਬੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਵ ਅਲਗ ਅਲਗ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਲਗ ਅਲਗ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਗਏ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੁਝ ਅੰਦੋਲਨ ਬੰਮੂ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਆਪ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਅਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਿਯਤ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਪਰਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਲ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲਮ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ 1920 ਈ ਤੋਂ “ਸਤਿਜੁਗ” ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਵਾਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ “ਸਤਿਜੁਗ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ 1927 ਈ: ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। 1929 ਈ: ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। 1939 ਈ: ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਪੀਪਲਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਆਏ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਘੋਖਿਆਂ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਰੱਬੀ ਜੋਤਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਾਲ ਆ ਰਲਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਘੜੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਕਤ ਉਹ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹਿੱਤ “ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ” ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਇਕ ਉੱਤਮ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਝਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਪੰਜਾਲੀ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਕਤ ਉਹ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ “ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ” ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਹ ਵਕਤ ਉਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਖਲਾਕੀ ਗਿਰਾਵਟ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਦੂਸਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਅੱਤ ਵਰਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ” ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਹ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਿਥੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਸੁੱਚੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਉਥੇ ਦਿੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਰ ਇਸ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ “ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੂਕ” ਮੰਨਦਿਆਂ “ਕੂਕਾ” ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ “ਕੂਕਾ ਅੰਦੋਲਨ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਕੂਕਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਸਦਕਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਖੇਤਰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਆਪ ਦੇ ਕੁਝ ਇਕ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਵਿਖੇ ਦੰਗੇ ਫਸਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਾਏ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੰਗੇ ਫਸਾਦ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਕੁਝ ਇਕ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸੁਝਾਏ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੇ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਕੇ ਜਿਥੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਉਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੀ ਵਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਕਈ ਇਕ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਇਕ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਰਗਰਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਧਰਮ ਖੇਤਰ:

ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਸਾਦਾ ਪਹਿਨਣਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਪਹਿਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸੰਤ ਰੂਪ ਹੋਣ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੀਟ, ਅੰਡੇ, ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਾਂ ਕੂਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਆਤਮਿਕ ਸੁੱਧਤਾ ਹਿੱਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਛਪਵਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਰਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾਗਣਾ, ਸਣੇ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਸੁੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨੀ, ਜੂਠ ਝੂਠ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਸਾਤਵਿਕ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ, ਗਊ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ, ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਇਕ ਜਾਸੂਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਇਕ 108 ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਤੋਪ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਨੇ ਇੰਕਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪ 108 ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨੂੰ 108 ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਤੋਪ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਤਦ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਜਾਸੂਸ ਦਾ ਸਾਹ ਸੱਤ ਮੁੜਿਆ। ਆਪ ਦੀ ਇਸ ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਸੁਖੀਆ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਤੜਪ ਰਹੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਠੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਲੰਗਰ ਹਿੱਤ ਦਾਣੇ ਪੀਹਣ ਵਾਸਤੇ ਖਰਾਸ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਮ ਸਰੋਵਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਭਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਰਬ ਵਿਦਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਇਸ ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਸੁਚ ਸੋਧ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਅਨੇਕਾਂ ਦੌਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਪਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ, ਜਾਦੂ ਟੋਣੇ,

ਮੜੀ ਮਸਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਵਿਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਮ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਤਰੀਕੇ ਸਨ। ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁੱਖੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਿਆ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 3 ਜੂਨ 1863 ਈ: ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਸੀ ਹਵਨ ਯੱਗ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਉਚਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਦਹੇਜ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਆਪ ਦੇ ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਚੇਚੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਣਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ।

ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਤੇ ਬੜੀ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1963 ਈ: ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਆਨੰਦ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਵੀ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਸਪਤਾਹਿਕ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦੇ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਵੀ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ “ਸਤਿਜੁਗ” ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ “ਸਤਿਜੁਗ” ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪਰਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨੰਬਰ ਇਕ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਕਤ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੀਡਿੰਗ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੀਨ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਦੀ ਹਰ ਹੀਲੇ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਰਧ ਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਹਿੱਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਪ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਰਿਆਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ (ਦਿੱਲੀ)

J. S. Bhoda

QUICKSTART

Specialists in

Starters & Alternators

for

Trucks & Commercial Vehicles

Tel: 01753 567077

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ

ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ

ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਲਗ ਅਲਗ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਿਅਕ ਜਥਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ:

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਬਾਈਕਾਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਪੜੇ ਦਾ ਵੀ ਬਾਈਕਾਟ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਦਲ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਾਧਨ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਆਪ ਨਜਿਠਣਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ੨੨ ਸੂਬੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਵ ਅਲਗ ਅਲਗ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਲਗ ਅਲਗ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਗਏ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੂਕਾ ਅੰਦੋਲਨ ਬੰਮੂ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਆਪ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਅਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਿਯਤ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਪਰਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਲ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲਮ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ 1920 ਈ ਤੋਂ “ਸਤਿਜੁਗ” ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਵਾਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ “ਸਤਿਜੁਗ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ 1927 ਈ: ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। 1929 ਈ: ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। 1939 ਈ: ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਪੀਪਲਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਆਏ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਰੱਬੀ ਜੋਤਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਾਲ ਆ ਰਲਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਘੜੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਕਤ ਉਹ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹਿੱਤ “ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ” ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਇਕ ਉੱਤਮ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਝਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਪੰਜਾਲੀ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਕਤ ਉਹ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ “ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ” ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਹ ਵਕਤ ਉਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਖਲਾਕੀ ਗਿਰਾਵਟ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਦੂਸਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਅੱਤ ਵਰਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ” ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਹ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਿਥੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਸੁੱਚੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਉਥੇ ਦਿੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਰ ਇਸ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ “ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੂਕ” ਮੰਨਦਿਆਂ “ਕੂਕਾ” ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ “ਕੂਕਾ ਅੰਦੋਲਨ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਕੂਕਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਸਦਕਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਖੇਤਰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਆਪ ਦੇ ਕੁਝ ਇਕ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਵਿਖੇ ਦੰਗੇ ਫਸਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਾਏ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੰਗੇ ਫਸਾਦ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਕੁਝ ਇਕ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸੁਝਾਏ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੇ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਕੇ ਜਿਥੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਉਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੀ ਵਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਕਈ ਇਕ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਇਕ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਰਗਰਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਧਰਮ ਖੇਤਰ:

ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਸਾਦਾ ਪਹਿਨਣਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਪਹਿਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸੰਤ ਰੂਪ ਹੋਣ ਦੀ ਬਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੀਟ, ਅੰਡੇ, ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਾਂ ਕੁਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਆਤਮਿਕ ਸੁਧਾਰਾ ਹਿੱਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਭਰਤੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਛਪਵਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਰਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾਗਣਾ, ਸਣੇ ਕੋਸ਼ੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਸੁੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨੀ, ਜੂਠ ਝੂਠ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਸਾਤਵਿਕ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ, ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ, ਧਰਮ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਇਕ ਜਾਸੂਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਇਕ 108 ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਤੋਪ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਨੇ ਇੰਕਸਾਫ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪ 108 ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨੂੰ 108 ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਤੋਪ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਤਦ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਜਾਸੂਸ ਦਾ ਸਾਹ ਸੱਤ ਮੁੜਿਆ। ਆਪ ਦੀ ਇਸ ਉੱਠ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਸੁਖੀਆ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਤੜਪ ਰਹੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਠੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਲੰਗਰ ਹਿੱਤ ਦਾਣੇ ਪੀਹਣ ਵਾਸਤੇ ਖਰਾਸ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਮ ਸਰੋਵਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਭਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਰਬ ਵਿਦਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਇਸ ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਸੁਚ ਸੋਧ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਅਨੇਕਾਂ ਦੌਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਪਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ, ਜਾਦੂ ਟੋਣੇ,

ਮੜੀ ਮਸਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਵਿਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਮ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਤਰੀਕੇ ਸਨ। ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁੱਖੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਿਆ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 3 ਜੂਨ 1863 ਈ: ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਸੀ ਹਵਨ ਯੱਗ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਉਚਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਦਹੇਜ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਆਪ ਦੇ ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਚੇਚੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਣਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ।

ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਤੇ ਬੜੀ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1963 ਈ: ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਆਨੰਦ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਵੀ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਲੋੜ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਸਪਤਾਹਿਕ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦੇ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਵੀ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ “ਸਤਿਜੁਗ” ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ “ਸਤਿਜੁਗ” ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪਰਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨੰਬਰ ਇਕ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਕਤ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੀਡਿੰਗ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੀਨ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਦੀ ਹਰ ਹੀਲੇ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਰਧ ਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਹਿੱਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਪ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਰਿਆਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ (ਦਿੱਲੀ)

12th Guru of The Sikhs

Guru Balak Singhji whispered the holy Nam (mantra) in Satguru Ram Singhji's ears and bestowed Him as the 12th Guru of Sikhs by placing before Him, five paisas, woollen mala (108 bead rosary), white turban and circumambulating a coconut five times around Satguruji on 1 Asun BK 1898 (1841 CE).

Satguru Ram Singhji felt exasperated and foresaw the ruin and extinction of Punjab. Several of the Khalsa Army officers would punish Satguruji for His open accusations of men in power. On the eve of the first Anglo-Sikh war in December 1845, Satguruji informed His colleagues that nothing but ruin awaited the Lahore Army on the banks of Satluj. Treachery rather than military tact and bravery in the field of battle brought victory to the foreigners. Punjab lay prostrate at the feet of frangee (European).

If the Amritsar renegade clergy had aided Satguruji's moral and spiritual crusade, the outcome of the pre-independent history of modern south Asia might have been different. Satguruji witnessed how the alien army was advancing towards the Sikh Kingdom, sowing seeds of dissension and promoting treason amongst the ranks of the Punjabis.

The Khalsa Army was broken up by replacing Gurkas, Poorbias and Muslims with Sikhs. Sikh traitors were rewarded with titles and privileges, a new penal code was introduced and English Courts established in Punjab. At the age of seven, Maharaja Dalip Singh, bearer of the Kohinoor, the only surviving son of Maharaja Ranjit Singh was made Ward of British Court, deported and was converted to Christianity at Windsor Castle in Britain.

Imported cloth and goods began to reach the markets of Punjab. Slaughter houses opened all over the State, rail lines, telegraphic and postal systems began a new turn and people were being offered the opium dose of new civilisation and the bribe of future economic life. Preaching of Christianity was under way. The prophecies which Satguru Ram Singhji made 4 years earlier had come true. The Hindus were equally devoid of religious practices. They were suffering from the same social evils during the Bhagti (doxology) Movement. Hindus and Sikhs widely practised ritual sacrifices and infanticide or sold their daughters.

Satguru Ram Singhji sent Sant Rai Singh to Hazoor Sahib (Maharashtra) from where he brought back Guru Gobind Singhji's Rahat Maryada (Khalsa Code of

"When atheism, injustice and tyranny prevail upon the Earth, when the masses adopt the wrong track be deviating from the righteousness path and when chaos dominates our environment, Satguru appears in the world."

Satguru Jagjit Singhji Maharaj
Present Spiritual Head of Sikhs

The birth place of India's independence is village Raian (Sri Bhaini Sahib) Punjab. At the Basant Panchmi of 1816 on Thursday 3rd of February, Baba Jassa Singh Ramgarhia and Mata Sada Kaur were blessed with the birth of Satguru Ram Singh. Like Guru Nanak, young Ram Singh did not receive much academic education but His pious mother reared Him on stories about Sikh Gurus and other epic heroes and verses of Sikh scriptures, together with His younger brother Baba Budh Singh, who later came to be known as Guru Hari Singh. Their father ran a carpenter's workshop.

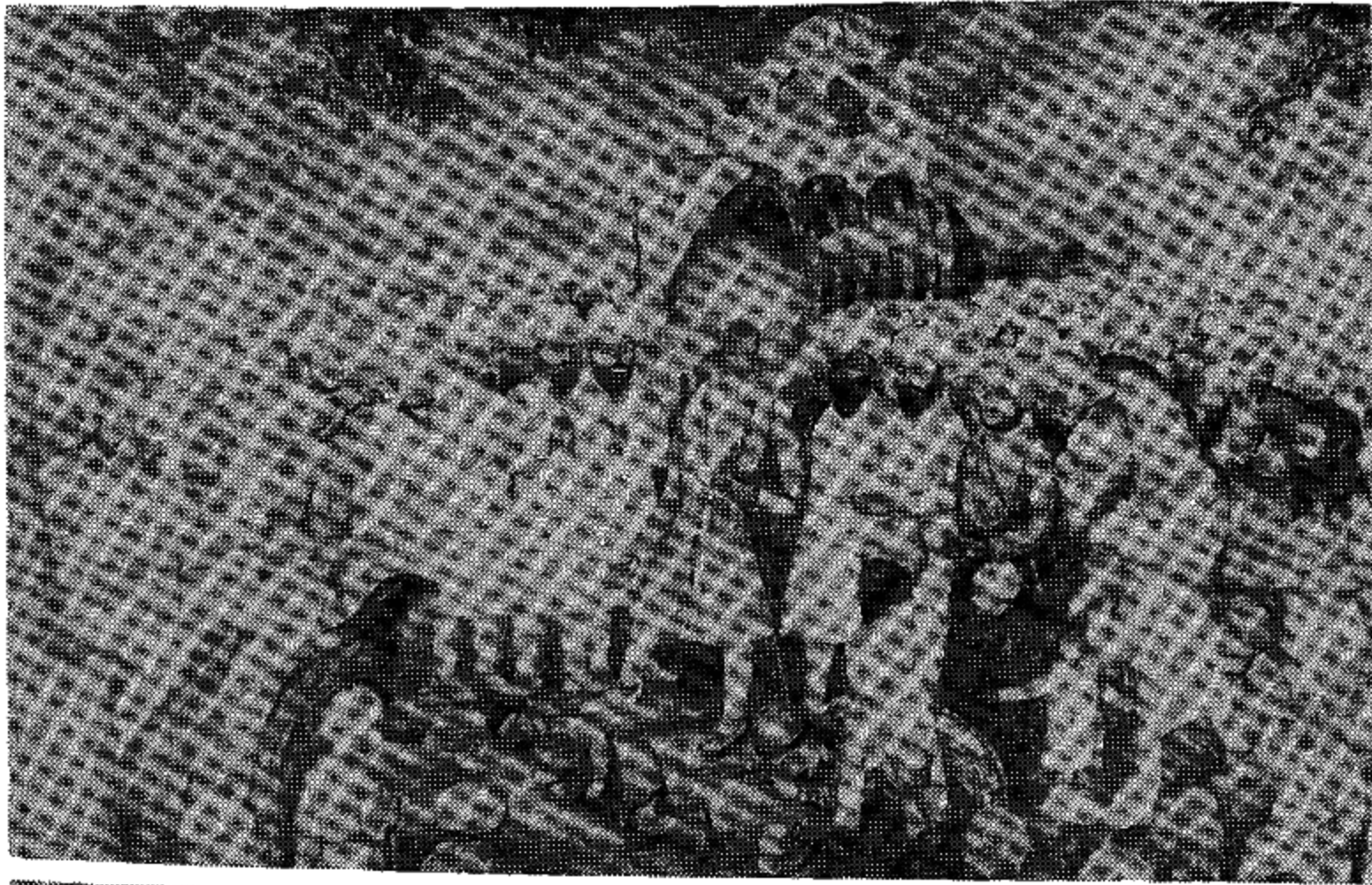
In those days, matrimonial relations were encouraged at a young age in India. Satguruji was married to Mata Jassa Kaur, who later gave birth to Bibi Nand Kaur and Bibi Daya Kaur. In His late teens Satguruji joined Maharaja Nau Nihal Singh's (grandson of Maharaja Ranjit Singh) Regiment of the Independent Punjab's Khalsa Army. His military postings took Him to the vast corners of Sovereign Punjab, where He witnessed the decay in Sikhism, the five Ks were no longer meant as a necessity, smoking, drinking, meat eating and prostitution had become rampant. The spirit of nationalism and patriotism was on the way out, fast disappearing.

Guru Gobind Singhji had crushed the might of the Mogul Imperialism but now His Sikhs were readily submitting to the new imperialist masters from Britain. When Satguruji's regiment also known as Bhagata Wali Regiment was stationed in North West Frontier Province, Satguruji had an audience with Guru Balak Singhji at Hazro Sahib.

"Some may understand me, when I incarnate for the 11th time. The Sikh community is my crop, I'll look after it then."

Gur Partap Suraj Rooth Panchmi Ansu 38

Satguru Ram Singhji healing the sick

Conduct). As the Mahants (Sikh clergy) of Amritsar never allowed Guru Gobind Singhji access to the Golden Temple, similarly now the Sardars of Amritsar had sworn Satguruji to be their enemy. He therefore desired to be away from the religious monopolists as very clearly illustrated in the following document recovered from the Archives of India.

Document Number 58A Dated 16th May 1872

The address of the Sikh Sardars at Amritsar. Speech read by Sardar Dyal Singh Majitha, Amritsar on the part of a deputation of Sikh nobles and priests, appointed by the Sikhs of the city and district of Amritsar.

To,
The Honourable the Lieutenant Governor of the Punjab:-

"We the undersigned Sikhs of all classes of Amritsar, unanimously submit that we have no connection or sympathy whatever with the Kuka Sect, which has recently become notorious. On the contrary we greatly differ from them on most religious principles. We are happy that the Government has adopted most appropriate and excellent measures for controlling this wicked and misguided sect, especially as the measures in question are calculated to deter ill-disposed people from committing mischief in future and in the event of any member of this depraved sect committing crime to prevent suspension falling on people of other sects, as happened in the case of the murder of the butchers at Amritsar. More over the Kukas do not differ from us in religious principles only, but they may be said to be our mortal enemies.

Since by their misconduct and evil designs they injured our honour in the estimation of the Government and well-high levelled with the dust, the services performed in 1857, through which we were regarded as well-wishers and loyal subjects by the Government. And regarding the sect, as our enemies, we are thankful to the Government for the measures which have been adopted whereby the desires of our hearts have been fulfilled. Signed

"The twelfth master would show a hard path to tread. And His word would be sharp. He would practice the word. He would also advise His followers to practice the same." Janam Sakhi.

Satguru Ram Singhji did not establish a new religion on His own Prophethood. Sri Satguru Ram Singhji Maharaj was divine power incarnate.

"During my 12th incarnation, my name will be Ram Singh, a son of a carpenter belonging to Bhaini, who will be the most perfect and greatest, possessed of tremendous spiritual power with non other to excel. The community, to which the Guru will belong, will be honoured. I bow before that 12th Guru of the Sikhs."

Sri Mukh Vakh Padshahi 10 (Guru Gobind- Singh)
Bhogal Puranay Gurbin Sawli.

On the Vaisakhi of 1857, Satguru Ram Singhji launched a new Sikh revival crusade, when the world witnessed a white triangular flag unfurled at Sri Bhaini Sahib, located between Ludhiana and Chandigarh in Punjab. Satguruji gave birth to Sant Khalsa, a new socio-political order firmly installed on Guru Gobind Singh's prescription, whose main aim was to forge bonds of religious purity, fellowship, dispel darkness, denounce social weakness and to achieve freedom for India. Satguruji reiterated the cores sermons to the

Sikhs;

- The ultimate purpose of life is to seek salvation through the spiritual guidance of a dhedhari guru. (i.e. Guru Nanak and His continuous successors).
- High character, simple living and purity of thought is essential to raise the moral level of society.
- Sikhs must be teetotal and strict vegetarian and against killing life for any reason.
- To help the weak and not to injure anybody by thought, word or deed.
- Kindness and not violence will rule Kaliyug the present age.
- Never dishonour your country and respect all great men/women and honour other religions.

In creating the Sant Khalsa, the aims of the ingenious architect of this utilitarian socio-political edifice was to produce men and women of high moral character, gifted with patriotic sentiment, ready to sacrifice their all for truth, righteousness and their motherland.

"I see in the earlier papers that Guru Ram Singh was looked upon as successor or actual re-embodiment of Guru Nanak, the Saint. He is now the representative of Govind, the Warrior."

J W MacNabb

Commissioner of Ambala November 1871

Furthering redemption for the masses and equality in gender, Satguruji introduced;

- Baptism of Khanda-da-Amrit for women at Village Siahar, Punjab on Jeth Sudi 15 (Purnima) BK 1915, 1858 CE.
- Initiated Sikh Anand Karj (Sikh religious wedding ceremony) at Village Khote, in Punjab on Jeth Sudi 10 BK 1920 (1863 CE) by reading the appropriate verses from the Holy Adi Granth Sahib.
- He devised the simple dowry-less matrimonial union of man and woman, and encouraged mass marriages to keep family costs down. Satguruji travelled extensively on his favourite white stallion the length and breadth of Punjab with His Subas (Religious Governors) to encourage the masses to practice the true tenets of Sikhism.
- Where people had locked up copies of the Holy Granth Sahib, Satguru Ram Singh removed them from storage, dusted their covers with His Distar (turban) and encouraged their owners to recite Guru Bani daily. From Bhai Meltab Singh Press in Lahore (now in Pakistan), Satguruji published and distributed countless copies of both the Adi (first) Granth and Dasam (tenth) Granth.
- Satguruji also initiated the Akhand (continuous) Path (recitation).

The Sant Khalsa grew from strength to strength and in ten years some one million converts joined the ranks of Satguru Ram Singh's new face of modern Sikhism. He spent twenty years meditating at Akal

Bunga in Bhaini Sahib, where He installed a permanent 365 day langer (blessed vegetarian food).

Protecting the cow and poor was His call. Peoples lives converted from ignorance to enlightenment, healing the sick were the hallmark of Satguru Ram Singh's spiritual potency. People of every denomination became His disciples. Naam (mantra) Simran (still meditation) is the key to salvation for human kind. Keerten (devotional education) to the beat of dholki (drum) would lead the Sikhs into a state of frenzy, emitting loud shrieks (kaks) wherefore Satguruji's Sikhs also came to be known as Kukas.

"The reports from all sources agree that Kukas are enjoyed to wear a woollen rosary, short drawers, (Kashera), a straight or untwisted pugree (turban), on initiation all vices are to be forsworn, such as lying, stealing, drinking, adultery, etc are strictly forbidden including meat eating" Major Perkins 1866

The British authorities became alarmed at the rapid growth of the revival in Sikhism and took strict measures to suppress it nation-wide. Thus the Kukas in the political annals of India are rightly called the *"Torch bearers of India's Freedom Struggle."* Satguru Ram Singh gave the world the ultimate weapon of attaining independence and freedom from any foreign rule without bloodshed.

The Non Co-operation Movement and Boycott of British Goods in India. He pioneered the freedom transition for the whole of India and not just the Sikhs. The most wanted patriots and freedom fighters of India took refuge at Sri Bhaini Sahib and Satguruji introduced the boycott of:

- British Government service
- British educational institutions
- British law courts
- British goods
- British postal system
- And to refuse to obey and resist the laws and order, which one's conscience abhors.

Satguruji had in fact established a 'parallel administration' from indigenous law forum to even a postal system and encouraged Indians to buy Indian goods. He appointed Subas in twenty-two districts of Punjab, which today is only thirteen percent in terms of land mass of what it originally was.

"Satguru Ram Singh believed in political freedom as a part of religion. The organisation of the Namdhari Sikhs became considerably strong. The movement of Boycott and Non-Co-operation which Mahatma Gandhi started so vigorously in our own times, was preached by Guru Ram Singh fifty years ago."

Dr Rajindra Prasad

First President of Independent India

Satguru Ram Singhji and His Sikhs have a unique and distinct record of sacrifices offered and services rendered in the cause of India's struggle for freedom from the British. Over thousands of Sikhs were kept as State prisoners for indefinite periods in jails at Rangoon, Moulmein and Mergui in Myanmar (Burma), Aden and in British India at Hazari bagh, Chunar and Asir gar. Countless wholesale military executions, numerous murdered and drowned in Kala Pani (Bay of Bengal). Suba Gurcharan Singh was arrested and detained in Multan jail, labelled as a most dangerous Sikh, who had been carrying on intrigues with the Russian authorities against the British. Four Sikhs hanged at Amritsar for releasing animals due for slaughter near the sanctity of the Golden Temple. Sixty-six disciples of Satguruji were killed facing the British cannons head on at Maler Kotla, Punjab, including a twelve year old boy Saheed Bishan Singh. Namdhari Sikhs were prohibited from visiting their headquarters, Sri Bhaini Sahib. No trials were ever conducted.

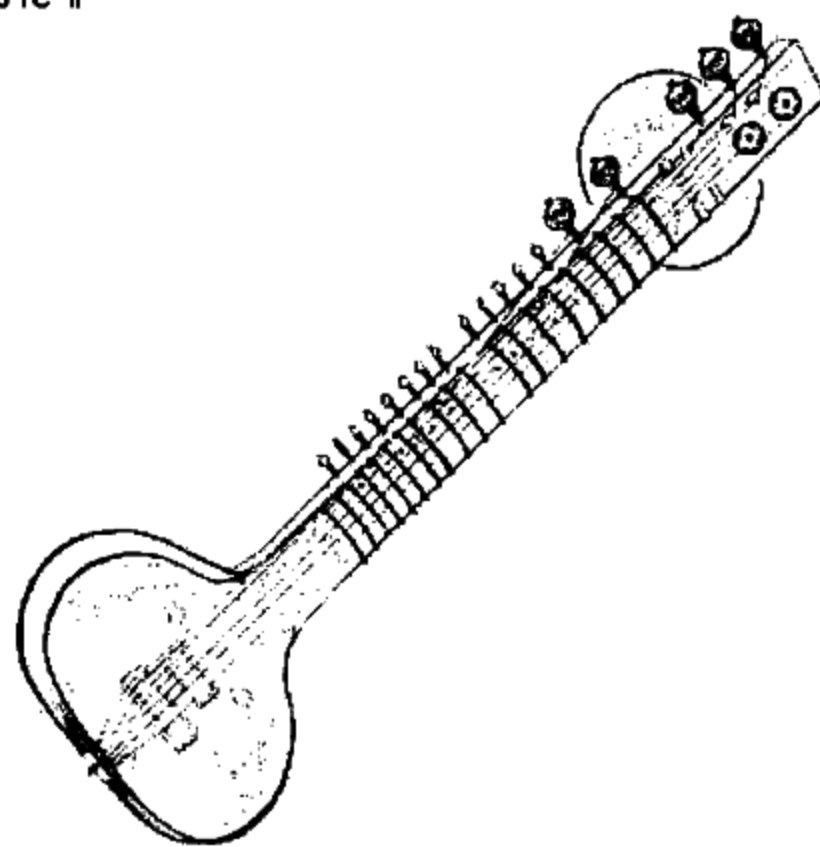
Satguruji came under surveillance and was ultimately put under house arrest. All social and religious gatherings of the Namdhari Sikhs in Punjab were banned. In 1872 the British authorities tried to implicate and involve Satguruji as an instigator and abettor. No accusations against Him were proved, yet He was arrested and exiled. Three years later the Imperialist government divulged Satguru Ram Singh's whereabouts in Burma. Under camouflage, over one hundred of Satguruji's ardent Sikhs managed to have His audiences for the next ten years at His house arrest facilities in Burma from where they brought His hand composed Hukam Namas (written sermons) to Guru Hari Singh at Sri Bhaini Sahib.

Satguru Partap Singhji succeeded Guru Hari Singh in May 1906 (CE) and was the first Sikh Guru to visit Thailand, Kenya, Uganda and Tanzania, where thousands of Sikh settlers became His ardent devotees.

Today the spiritual head of Sikhs is Satguru Jagjit Singhji and His Sikhs enjoy a life of simple living and high thinking and can be seen in all parts of the world. He is regarded as a *superguru* by the galaxy of India's classical music exponents for His deep interest and knowledge in spreading this ancient art.

This is a tribute written on the auspicious occasion of the 190th Holy Birth Anniversary of Satguru Ram Singh at Basant Panchmi

Amarjeet-singh Bhamra
February 2nd 2006. All material in this article has been obtained through historical records.

Dharambir Singh is one of the most prominent Sitar players based in England. Disciple of the legendary Sitar maestro Ustad Vilayat Khan, Dharambir has truly imbibed the sound of the rich Imdad Khani and Vilayat Khani Gharana (style).

Dharambir was born in a Namdhari Sikh family and grew up in a strong musical atmosphere. His uncle Avtar Singh, a gifted Tabla player had a profound influence on his musical direction. His training in Sitar started at the age of twelve under the guidance of Professor Sita Ram of Amritsar and then later with Professor Narinder Nirula of Patiala.

Dharambir is available for recitals, workshops, master classes, lectures, staff training, Raga Nova (Sitar and Saxophone), intercultural work and recording sessions.

www.dharambir.com

Educator & Consultant

07 802 776 367

sitarsingh@ntlworld.com

MANJIT SINGH

Lotus Exports

MANUFACTURERS & EXPORTERS

H. Off. : Nakodar Road,

LAMBRA-144 026

Distt. Jalandhar (Pb.)

India

Tel : 0091-181-741314, 741066

Fax No : 0091-181-273507

B. Off. : C-77, Dayanand

Colony, Lajpat Nagar-IV,

New Delhi-110024 India

Tel/Fax : 011-648 1222

Phone : 6434224

Ovs. : 274 Spockman's Way

Chawey Slough SL1 2SE,

Berkshire, England, U.K.

Tel/Fax : 00441753. 675793

The circumstances prevalent in the country were miserable and bleak. The spirit of Sikhism had withered away so much that the Sikhs had resorted to shaving kesh (hair), recreational smoking, drinking alcohol, eating meat and adultery. Scarcely no one recited gurbani from the Adi or Dasam Granth – the two Holy Scriptures of Sikhs locked away in cupboards. The spirit of nationalism and patriotism was rapidly fading away. Having disposed of the Mogul Empire, the Sikhs were now gladly capitulating to the British colonialists. Such was the state of affairs when Sri Satguru Ram Singhji appeared and assumed the responsibility to restore and revitalise the divine spirit of Sikhism.

Pioneer of India's Freedom Movement

- Sri Satguru Ram Singhji served in Maharaja Ranjit-Singh's Army from 1837 to 1845.
- Attained Guru Gaddi from Guru Balak Singhji in 1841
- Unfurled white triangular flag of freedom and peace at Sri Bhaini Sahib, District Ludhiana, Punjab on 13th April 1857 and created Sant Khalsa also known as Namdhari (Kuka)
- Confinement at Sri Bhaini Sahib 1863-1866
- Baptised women at village Siaar, District Ludhiana in 1863
- 1st Mass Marriages performed at village Khote, on 3rd June 1863
- 1st Satyagreh at Hola Anandpur March 1866
- 2nd Satyagreh at Hola Anandpur 19th March 1867
- 3rd Satyagreh at Hola Anandpur 26th October 1867
- Deportation from Punjab on 18 January 1872 by the British authorities
- Satguruji transferred from Allahabad jail to Rangoon Central Jail on 16th March 1872
- Satguruji reallocated to Mergui in Burma on 21st September 1880.
- Disappeared from confine in Burma in December 1885

Important characteristics of Namdhari Movement

The State of Affairs in India, When Guru Nanak incarnated for the Twelfth Time

Religious:

Rise before dawn and take bath from head to heel
Have faith in The Almighty
Meditate and recite Gurbani.
Be kind and affectionate to all.
Wear white and simple dress.
Be pure in words, thoughts and deeds.

Social:

Do not kill female infants.
Do not lend or borrow money on interest.
Do not lie or steal.
Do not imbibe tobacco, alcohol or any kind of meat.
Protect the cow and other animals from slaughter.

Political:

Non Co-operation, boycott of roads, schools, courts, trains, post offices, clothes and Government services.

Civil Disobedience – Non Violent Satysgreh;

1st - March 1866 at Hola Mohalla Anandpur Sahib

2nd – 19th March 1867 at Hola Mohalla Anandpur Sahib

3rd - 26th October 1867 at Deepmala Amritsar.

Foreign relations

Kukas created powerful contacts with the Rajas of Kashmir and Nepal to enlist their support for the noble cause. They sent their emissaries to Russia during the second Afghan war.

The names of Kukas and Russia agents were Gurcharan Singh, Ram Charan Tora, Narain Dass, Maya and Shankar Rai. By the year 1883, 'red' and 'white' was their secret code word.

Subas of Satguru Ram Singhji Maharaj

Satguruji had segregated the entire Punjab state into 22 Subas (districts) under the charge of one Suba and a deputy for each district.

Suba Jawar Singh	Suba Surmukh Singh
Suba Bhagwan Singh	Suba Narain Singh
Suba Kahn Singh	Suba Jamit Singh
Suba Raja Singh	Suba Samund Singh
Suba Sopodh Singh	Suba Giani Singh
Suba Malook Singh	Suba Pahara Singh
Suba Lakha Singh	Suba Maan Singh
Suba Jota Singh	Suba Khushal Singh
Suba Roor Singh	Suba Brahma Singh
Suba Khajan Singh	Suba Gopal Singh

Cow Protection

Kuka Massacre at Amritsar 15th Sep 1891

Sant Lehna Singh - Amritsar
Sant Fateh Singh - Amritsar
Sant Hakam Singh - Amritsar
Sant Beehla Singh - Lahore

Life Imprisonment to Kala Pani

Sant Lehna Singh
Sant Lehna Singh
Sant Lall Singh

Kuka Massacre at Raikot on 15th Jul 1871

Sant Mastan Singh
Sant Mangal Singh
Sant Gurmukh Singh
3 Kukas hanged on 5th Aug 1871

Kukas hanged-Ludhiana on 26th Nov 1871

Suba Giani Singh
Sant Rattan Singh

Kuka massacre at Malerkotla

2 died at Malaud on 14th Jan. 1872
7 died on the spot on 15th Jan. 1872
1 injured and died on 15th Jan. 1872
49 blown by canons on 17th Jan. 1872
Shaheed Bishan Singh cut to pieces on-
17th Jan. 1872
16 blown by canons on 18th Jan. 1872
4 given life imprisonment at Kalapani and died there.
Sub total 80

In addition to the above, countless Kukas gave their lives to the freedom of their mother land and died in British jails in India, Burma, Yemen and other British occupied territories.

Extracts from official documents

'I see in the earlier papers that Ram Singh was looked upon as a successor or actual re-embodiment of Guru Nanak the Saint. He is now Representative of Govind Singh, the Warrior'.....'He visits you attended by half a dozen horsemen, he is followed by scores of men on foot; He comes to you surrounded by a court like a Prince. He and His people are dressed in exquisitely fine white clothes.'

J M Macnabb Dated 4th Nov. 1871

'Under the banner of freedom given unto the Indians by Satguru Ram Singhji, the sacrifices done by the Namdharis will be a matter of great pride for the Indians. Once again the Indians are to be tested their love for the motherland.'

Satguru Ram Singhji is the first leader of the peaceful non co-operation movement in India.

Netaji Subhash Chandra Bose

'In fact, the non co-operation and Swadeshi movement was started by Satguru Ram Singh, shook the very foundations of the British rule in India and with the help of this instrument, Mahatma Gandhi was ultimately able to remove the fetters of slavery from India'

Dr Rajindra Prasad (First President of India)

'Sri Satguru Ram Singhji played such an important role and put supreme efforts to free India that no Indian can set aside the importance of these great efforts. Indian National Congress has achieved successes while adopting the path shown by Sri Satguruji'

Pandit Jawahar Lal Nehru

'Our freedom movement gathered strength by attracting every important section of society from every religion. The contribution of the Namdhari Sikhs to the movement has been specially significant and unique in its own way'

Smt. Indira Gandhi

Adapted from an article written by Late Mrs Beant-Kaur Principal Saheed Bishan Singh Memorial School New Delhi India

Kiranpal Singh Deora's initial interest into classical music goes back to 1972 when he learned Tabla from Shri Ripdhaman Singh Plaha of the Punjab Gharana.

During a spiritual visit of His Holiness Sri Satguru Jagjit Singhji to the UK, Kiranpal was initiated into learning the Santoor and later enjoyed the privilege of studentship with a maestro Pandit Shiv Kumar Sharma for advance training in this pursuit.

Although recognised as a leading disciple of Pandit ji, he in his own right is regarded as the principal Santoor player in Europe. Kiranpal Singh has developed an individual inimitable style of his own. He reveals great gifts of ragas in his performance by beautifully blending creative flair and spontaneous imagination.

Kiranpal is available for recitals, workshops, house concerts, music classes, tuitions, lectures, inter-cultural work and recording sessions.

www.kiranpalsingh.com

T: 020 8574 3445

M: 07 951 601 236

kpsantoor@aol.com

Basant Ritu (season) is supreme from all the other seasons as this season comes after the intense heat of the summer, from the shivering colds of the winter and from the mayhem of rain. The whole ambience turns mustard yellow and the time to celebrate the spring festival of Basant Panchmi arrives.

During this auspicious time, knowledge and intellect is revered and homage is paid to the divine Shakti Saraswati, Goddess of wisdom, by intellectuals and students of arts, science, music and dance. Basant is also important because Lord Krishna himself has described this as a flowering season in magnificence.

This festival is celebrated on the fifth day of dark lunar days in Magh (February) and the worship of Goddess Saraswati has been prominent since the Vedic and the Puranic eras. It is said that Lord Brahma manifested Saraswati on this day so that the creation enjoyed a life of intelligence, harmony and dialogue. A beholder of the musical instrument Veena and called "Veena Vandini" and "Vani Dayyanni" she bestows the art of music and speech to the people of this world.

The humans alone do not worship Saraswati but the Gods also revere Her and ask for Her grace in advancing their own prowess in Their spiritual dealings within themselves and with humans. So on this day the Goddess is worshipped with great fervour by all with fragrant flowers and powdered sandalwood. In the olden times the children were given 'Guru dakshina' (acceptance of the student by a teacher) in an 'Ashram' (school) or 'Guru Kul' on this auspicious day.

It is said that Lord Krishna also worshipped the Goddess on this day and She bestowed the sixteen 'kalaas' (16 arts) on Him. On this day in many parts of India poetical symposiums, music festivals, art and craft seminars and dramas are held and the artistes rewarded for their brilliant achievements.

Basant Panchmi is the festival, observed on a large scale in Punjab and the North when the mustard crop is ripe. The people put on yellow garments. They cook yellow rice. The famous folk dance 'Bhangra' of Punjab glorifies the congregations on this festival.

Basant Ritu

This is a festival of jubilation when the farmers are rich with their yield. Basant Panchmi or Vasantotsav, the ancient festival of spring in south Asia, brings festivity, singing, dancing, and beautiful colours everywhere. The yellow of mustard flowers covers miles on end in much of rural north India.

Even though Basant Panchmi is considered primarily a Hindu festival, it may come as a surprise to many that a large number of North Indian Muslims too celebrate it, especially those in Sufi dargahs such as that of Hazrat Nizamuddin at New Delhi. Some interesting legends are associated with 13th century poet Amir Khusro and saint Nizamuddin Aulia for the genesis of Basant celebration amongst muslims.

For Namdhari Sikhs the importance of Basant Panchmi is the avtar (birth) of Sri Satguru Ram Singhji, the founder of the Namdhari Khalsa Panth. He was born on the basant panchami day - Thursday, 3rd February of AD 1816. (Maghsudi 5, 1872 Bikrami).

Twenty five kilometres from Ludhiana is located a small village of Sri Bhaini Sahib which embodied a rural life typical in the land of the five rivers. Around its fields, there existed a corporate life led by simple, God-fearing and innocent people. In Such a village was born the great Guru of the Namdhari Sikhs. This was the day when the fields were green with the crops and the yellow flowers were dancing majestically from the stems of the plants.

Sant Rajinder Singh Kanwal Coventry UK

This year at Basant Panchmi, we celebrate the 190th Holy Incarnation of Satguru Ram Singhji. I extend my best wishes on this auspicious occasion to all.

Taal Vadya Vidya is the premier Indian Percussion School established in the UK by Sukhvinder Singh Pinky. His interest into classical music goes back to his very early years at Sri Bhaini Sahib. With blessings of Sri Satguruji, he enjoyed the privilege of studentship with a maestro Pandit Krishan Maharaj.

Sukhvinderji is a world acclaimed artist revealing his great talent and gift of Tabla to his audiences in all the continents. He is available for regular tuition held twice a week at the Midlands Art Centre, Canon Hill Park, Birmingham in Music Room 1 from 3pm till 6pm on Sundays as well as concerts, recitals, lectures, and recording sessions.

Sukhvinder Singh Pinky

Tel: +44 7968 207 569 or +44 7773 050 297

www.taalvadyavidya.com

**Satguru Ram Singh
and Namdhari Sanatani Sikhs**

The Sikh faith and religion is the religion of 'Gurus' and religion of 'Naam' (mantra). Unlike some predecessor Avtar incarnations of God, Sikh Gurus were not born to affluent parents as Raja Lord Ram or Lord Buddha. Satguru Nanak Devji was a son of a village Hindu Patwari and His message was the same to whoever came to Him. *Nam japo* (meditate), *kirt karo* (work hard) and *vand chhako* (share one's earnings with others). Sikh Guru's sympathised with the poor, downtrodden, neglected and the unprivileged.

In England since its civil war, religion has played a minor role in politics while the tradition of religion (or guidance) in the running of State has not proved unusual in India. All the great movements of life in India have begun with a new spiritual thought and usually a new religious activity including Guru Nanak Dev's Sikh religion.

For uprooting fear and wickedness from the minds of the Indian society 12th Nanak Satguru Ram Singh injected courage, determination, service and sacrifice into the body of politics of the country. He made His Sikhs a part and parcel of an army of patriots. The teaching of Satguruji were so effective that patriotism was revived amongst the masses and they considered an honour to sacrifice their lives joyfully for their motherland. Within 7 years of its inception the reformed Namdhari Sikhs claimed over a million ardent followers.

Satguru Ram Singh gave a new weapon of 'non-violent passive resistance and peaceful non co-operation, civil disobedience to fight oppressors and the imperial power. In addition to vows prescribed by previous Sikh Gurus, Satguru Ram Singh launched an unrelenting mission of social deliverance, economical uplift, political emancipation and religious salvation.

Satguru Ram Singh is a hero who has epitomised in His life the vision of a great seer and the courage and dynamism of valiant fighter to face life in the grim hour of both life and death.

Sant Surjeet Singh Jeet
Forest Gate (London) UK

The Namdharis

Namdhari Sikhs have a honoured place in the history of India's struggle for freedom. They were the first to evolve non co-operation and the use of Swadeshi as political weapons. As early as the 1860's they boycotted British goods, Government schools, law courts and postal services. They emphasised on the wearing of hand-spun *khadi* 60 years before it was taken up by Mahatma Gandhi.

The Namdharis are a body of puritanical Sikhs adhering to the teachings of the Sikh Gurus. Their Gurdwaras (temples) are not ostentatious and they do not indulge in use of rich canopies or silk coverings for the Granth Sahib or any other ritual smacking of idolatry. They lead austere lives, wear rosaries made of wool. Their marriages are performed without fanfare of barats, bands and receptions and cost no more than Rupees 13 per nuptial performed. They are punctilious in attending services in their Gurdwaras and in observing the tabus of food, drink and personal development: they are strict vegetarians, totally abstain from the use of alcohol and tobacco.

The Namdhari movement began in North West Frontier Province (Hindu Kush) in the last days of the Sikh rule as a protest against the licentious style of living of the Sikh aristocracy and assumptions of divinity by the Bedi and Sodhi descendants of the Gurus. After the annexation of the Punjab by the British, the Namdharis under the leadership of Satguru Ram Singh moved their headquarters to village Bhaini in Ludhiana district. It was Satguru Ram Singh who introduced changes in the forms of worship and address, which distinguish His followers from the general body of Sikhs. Like Sufi dervishes, the Namdharis chanted hymns and often attained the state of ecstasy when they emitted shrieks (*kuk/kooks* hence the word *kuka/kooka* for Namdharis). They began to wear only spotless white *khadi* and retained their style of turbans to original flat band type across the forehead.

Khushwant Singh

Reprinted from *Namdharis Before and After
Independence*)

Published by:

JAGTAR SINGH (SUBA)

for free distribution

Namdhari Sikh Sangat Southall UK

Unit 6 Balfour Business Centre Balfour Road

Southall Middlesex UK

www.kukasikhs.com nss@kukasikhs.com

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ: ਨੂਰੀ ਨਾਨਕੀ-ਦਸਮੇਸ਼ਤਾ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਰਬ ਸਾਂਝੇ 'ਖਾਲਸੇ ਰਾਜ' ਦੀ
ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰਸਾਤਲਤਾ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਮਾਨਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਮੋਢੀ,
ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ-ਪਿਤਾਮੇ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਦਸਮੇਸ਼ੀ-ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰ
ਮਾਨਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਵਛਤਾ ਦੇ ਬੇਜੋੜ ਪੈਗੰਬਰ
ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਦੇ ਰਖਿਅਕ
ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਕੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਦੇ ਸੁਮੇਲਕ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪੀਏ
ਅਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਸਵੇਸ਼ਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਗਾਰ ਸਿਆਸੀ ਜੁਗਤਾਂ ਦੇ ਖਾਲਿਕ
ਮੌਲਿਕ ਸੋਝੀਵਾਨ, ਚਿੰਤਕ, ਦਾਨਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਾਕਰਮੀ
ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਲੁਕੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬੋਧੀ
ਬਦੇਸ਼ੀ ਮਾਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਡਾਕ-ਤਾਰ, ਮੁਨਸਫੀ
ਰੇਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ, ਬੋਲੀ, ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਤਿਲਾਂਜਲੀਏ
ਸਰਬਪੱਖੀ ਸੁਦੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਮੋੜ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਮੀ
ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ
ਹੱਕ-ਸੱਚ ਤੇ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਆਫਤਾਬੀਏ ਰਹਿਬਰ
ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰ
ਤੋਪੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇ-ਨਿਆਜ਼ ਸਿਦਕੀ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟ
ਏਕਮਕਾਰੀ ਅਦਵੈਤੀਏ, ਸੰਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਏ
ਇਕਾਗਰਤਾਵਾਨ, ਤਿੱਖੜ ਸੂਰਜੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ
ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਾਧਨਾ, ਲਿਵਲੀਨਤਾ
ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਸੁਭਵਾਨ
ਧਾਰਮਿਕਤਾ, ਖਾਨਗੀ ਸੁਧਾਰ
ਸਸਤੀ ਆਨੰਦ-ਕਾਰਜੀ, ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਸੀਹੀ ਚੇਤਨਾ
ਪੋਸ਼ਾਕੀ, ਖੁਰਾਕੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ
ਬੇਦਾਗ਼, ਸਫ਼ੈਦ, ਪੁਨੀਤੀ ਸੁੱਧਤਾ
ਹੱਥ ਕਾਰ ਵੱਲ ਤੇ ਸੂਰਤ ਗਾਰ ਵੱਲ ਦੇ
ਕਿਰਤ-ਇਬਾਦਤੀ ਸੰਕਲਪੀਏ
ਹਜ਼ਰੋਂ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਪਤ ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਬਾਬਾ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮੰਤਰੀਏ
ਭਗਤ ਰਜਮੈਂਟੀਏ, ਰਾਜ ਲੋਹਾਰ ਤਰਖਾਣ, ਹਟਵਾਣੀਏ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ
ਕਿਰਤ, ਵੰਡ ਛਕਣਾ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰ ਤੇ ਦਸਬੰਧੀਏ
ਮਾਲਾਧਾਰੀ ਸਿਮਰੀਏ, ਚੀਨੀ ਦੇ ਅਸਵਾਰ
ਹਾਣ ਪਰਵਾਣੀ, ਕੰਵਾਰੀ, ਵਿਧਵਾ ਤੇ ਜਾਤ ਗੋਤੋਂ ਮੁਕਤ
ਸ਼ਾਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ
ਇਖਲਾਕੀ ਸੁੱਧਤਾ, ਮੜੀ ਮਸਾਣ ਪੂਜਣੇਂ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ
ਕਮਾਲ ਪੰਚਾਇਤੀਏ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਨਸਫ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬੇਜੋੜ ਮੁਦੱਈ
ਸਹਿਜ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਨਿਡਰਤਾ, ਪਰ-ਉਪਕਾਰਤਾ, ਸਤਿ, ਮਿਠਾਸ
ਸਿਮਰਨ, ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਦੇ ਕਰਮ ਯੋਗੀ
ਪੁਨੀਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀਏ
ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਮੁਖਤਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ
ਡਕੌਤੀ-ਪ੍ਰੋਹਤੀ ਦੇ ਖਾਊ ਤੇ ਲੋਟੂ ਟਮਟਮੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ
ਕਸ਼ਮੀਰ, ਕਾਬਲ, ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਪਰਕੀਏ

ਸਰਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪਰ ਸੁਭਵਾਨ ਬਾਗੀ
ਮੁਲਕ-ਬਦਰ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮਕਾਰ
ਨੇਠ ਵਾਰਤਕੀਏ, ਅਪਾਰ ਮੁਹੱਬਤੀਏ, ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਪੁਜਯ
ਮਾਨਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੂਧੀਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ਬੁਲੰਦ ਬੁਰਜ
ਲੋਕ-ਜਗਿਆਨੀ, ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ, ਦੂਖ-ਨਿਵਾਰਕ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਅਦੁੱਤੀ ਰਹਿਬਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ।
ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸਿਰਮੋਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਮੋਢੀ
ਜਿਸ ਵੀ ਉਸਦੇ ਈਸਪਾਤੀ, ਨੂਰਾਨੀ ਬਚਨ ਸੁਣੇ, ਪੜ੍ਹੇ
ਅਤੇ ਸੂਰਜੀ ਚੁੰਭਕੀ ਆਭਾ ਵੇਖੀ
ਉਹੀ ਉਸ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਨਵੀਂ ਸੋਚ, ਕਲਿਆਣੀ ਪਹੁੰਚ, ਦਰੁਸਤ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਅਮਲ
ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਵੱਛ ਸੁੱਧ ਆਹਾਰ
ਧੁਰ ਆਤਮਾ ਤੱਕ ਘੁਲਦੀ ਇਕਾਗਰ ਉਕਾਬੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
ਨਿਰਵੈਰਤਾ, ਨਿਰਭੈਤਾ, ਸਵੈਧੀਨਤਾ, ਅਡੋਲ, ਪ੍ਰਭੂ-ਆਸਥਾ
ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਤਾ, ਭਵਿੱਖਵਾਦੀ ਨਿਰੰਤਰਸ਼ਲਿਤਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਸੂਲਤਾ
ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਸਗੋਂ ਨਾਨਕੀ-ਦਸਮੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਨਿਰਮਲੀ ਕੂਕ ਸੀ ਉਹ।
ਜਿਸ ਵੀ ਉਹਦੇ ਵਾਰਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਬੈਠੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਧਾਰਿਆ
ਉਹ ਉਸਦੇ ਇਸ਼ਟ ਸਰ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ
ਕਦੇ ਵੀ ਬੇਮੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
ਦੇਸ-ਬਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਰਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਪੁਨੀਤ ਭਾਵੀ ਸਿੰਘ
ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਕ ਸੁਧਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਕਲਿਆਣਤਾ ਦੇ
ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਇਦਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ।
ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ, ਸਫ਼ੈਦ ਪੋਸ਼ਾਕੀਏ, ਸਿੱਧ-ਦਸਤਾਰੀਏ
'ਜਲ ਮੇ ਕਮਲ ਨਿਰਾਲਮ' ਵਾਂਗ ਹਨ ਨਾਮਧਾਰੀ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਬਲਿਹਾਰ।

- ਆਤਮ ਹਮਰਾਹੀ

On the auspicious Basant Panchmi, we celebrate the
190th Holy Incarnation of
Sri Satguru Ram Singhji Maharaj

THE AYURVEDIC CHARITABLE HOSPITAL

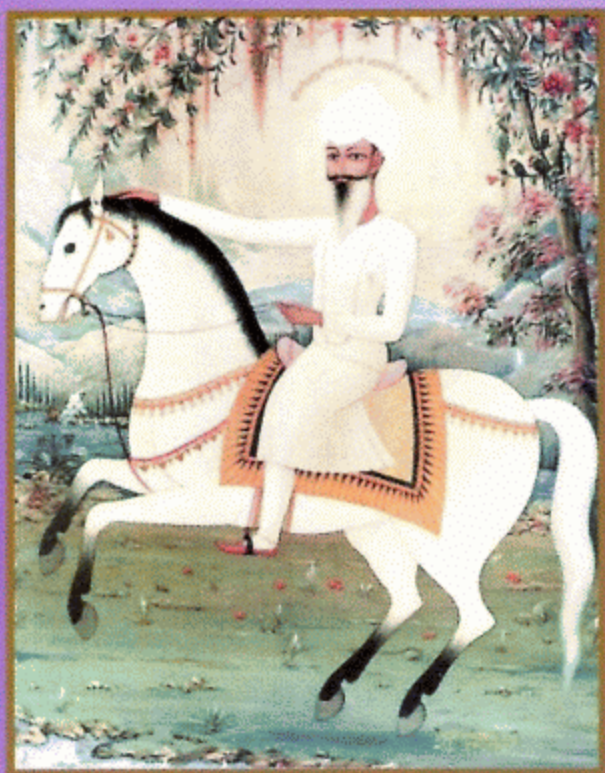
The Ayurvedic Charitable Hospital is located 40 minutes from London in Buckinghamshire on a one-acre site with a beautiful garden and swimming pool backing onto the well-known Stoke Poges golf club. The aim of the Ayurvedic Charitable Hospital is to lead people away from the purely commercial practice of Ayurveda onto the spiritual path of these ancient systems of knowledge. Its object is not merely to treat illness, but to promote well-being and prevent disease.

An Ayurvedic consultation involves an examination of the patient's pulse, tongue, voice, skin, eyes, urine, stools and general appearance. There is discussion about diet, way of life, exercise and relaxation, as these are considered a vital part of the cure. More common therapies include massage with a combination of oils – there are more than 250 in the Ayurvedic pharmacy – and a sauna to sweat out toxins.

Written admission enquiries must be directed to:
Mr G K Warriar Chairman
Ayurvedic Charitable Hospital
81 Wimpole Street London W1G 9RF UK

On the auspicious occasion of Basant Panchmi, we celebrate 190th Holy Incarnation of
Sri Satguru Ram Singhji Maharaj

Sarwan Singh Sokhi
P.O.Box 18354
Nairobi, Kenya

KCI

THE ISUZU CONNECTION

KENYA COACH INDUSTRIES LTD

GM APPOINTED ISUZU DEALER AND COACH BUILDER

ADDIS ABABA ROAD
OFF ENTERPRISE ROAD
INDUSTRIAL AREA
NAIROBI KENYA

Sales: 555188, 552653
Spares: 554390, 554393
Service: 553770, 553778
Fabrication: 553770, 553778
Fax: 2542 540 902

One Stop Shop

For all your Musical Needs

JAS®

www.jas-musicals.com

JAS Musicals Limited
124 The Broadway, Southall, Middlesex, London UB1 1BU
info@jas-musicals.com Tel: 0208 574 2686 Fax: 0208 571 7445

On the auspicious occasion of Basant Panchmi, we celebrate 190th Holy Incarnation of
Sri Satguru Ram Singhji Maharaj

Quality Foods

12-13 Queens Market
Upton park
London
E13 9BA
Tel: 020 8741 4440

116-126 Ilford Lane
Ilford Essex
IG1 2LF
Tel: 020 8514 8888
Fax: 020 8514 5577

47-61 South Road
Southall Middlesex
UB1 1SQ
Tel: 020 8917 9188
Fax: 020 8917 9177

E-Mail: qf@sedanis.freeseve.co.uk

We don't claim to be No. 1 but we are second to none.
Retailers of all types of Groceries available at very low prices.
Fresh Fruits, Vegetables and Salads available daily from around the world

Now Introducing

GULAB

**Quality Deharaduni
Basmati Rice**

GUARANTEED TO SATISFY OR YOUR MONEY BACK